

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖਰਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਸਬੂਤ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਰਿਵਾਇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਤਹਿਸੀਲ ਜਗਰਾਉ ਵਿੱਚ ਭੈਣ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਉਦਾਹਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ।

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਫੁਲ ਬੈਂਚ।

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਟੇਕ ਚੰਦ ਅਤੇ ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.ਜੇ.ਅੱਗੇ

ਫਰਮ ਦਿੱਤੂ ਰਾਮ ਆਈਡਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਉਮ ਪ੍ਰੈਸ ਕੰ., ਲਿਮਿਟੇਡ., ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦਾਰ

1952 ਦਾ ਐੱਫ.ਏ.ਓ. ਨੰਬਰ 81

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1908 ਦਾ ਐਕਟ V) - ਆਰਡਰ 22-ਨਿਯਮ 9-ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ-ਕੀ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ-ਘਟਾਉਣਾ-ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਫਰਜ਼ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਲਿਆਉਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਫਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਰੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਤੇ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਵੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੰਗੇ ਲਈ। ਇਸਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ, ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ

ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਿਆ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉਸ ਦੇ ਲਾਚਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਬਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਫਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਲੋੜ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਬਿਆਨ ਸੀ ਕਿ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਬਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਵੇ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਦਾਅਵਾ: ਅਨੁਸੂਚੀ ਹਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ 262 ਵਿੱਚੋਂ 1081/2 ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਲਾਭ ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿੱਚ ਵੇਰਵੇ ਸਹਿਤ।

ਸੀ ਐਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ

ਐਫ.ਸੀ.ਮਿੱਤਲ ਅਤੇ ਕੇ. ਐਲ. ਜੱਗਾ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.- ਜੋ ਸਵਾਲ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਕਿ "ਕੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵੇਲੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਇਸ ਛੋਟ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।"

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 27 ਹੈ, ਨੇ 119 ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 120 ਸੀ, ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫੇ ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, 119 ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ 262 ਵਿੱਚੋਂ 108 $\frac{1}{2}$ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵੰਡ ਬਾਰੇ। ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 2 ਤੋਂ 119 (ਸਮੇਤ) ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਕਪਾਹ ਅਤੇ ਉੱਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ, ਸਾਲ 1938 ਵਿੱਚ ਓਮ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ। ਮੁਦਈਆਂ ਕੋਲ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਕੁੱਲ 262 ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 108 $\frac{1}{2}$ ਸ਼ੇਅਰ ਸਨ। 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1938 ਨੂੰ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਈਵਾਲੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਭਾਰਤੀ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ, 1913 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਨੋਟਿਸ 'ਤੇ, ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ 4 ਜੁਲਾਈ, 1938 ਤੋਂ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੰਗ ਕੀਤੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸਟਾਕ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਨੂੰ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਸੀਮਿਤ ਦੇਣਦਾਰੀ ਕੰਪਨੀ। ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੰਦ ਲਾਲ ਨੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕਲ ਆਫ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਮੁਦਈਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਓਮ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।

ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੁਦਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੁਦਈਆਂ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 28 ਜੂਨ, 1944 ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ 5 ਫਰਵਰੀ, 1945 ਨੂੰ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਕੰਪਨੀ ਸਮੇਤ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੱਤ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਬਣਾਏ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਦਈਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਖੀ ਸਨ, ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਛਰੂ ਰਾਮ ਜੇ. ਅਕਤੂਬਰ, 1948 ਨੂੰ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਬ-ਜੱਜ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਜਦੋਂ ਅੱਛਰੂ ਰਾਮ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬਾਘਾ ਰਾਮ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 57 ਦੀ 21 ਜੁਲਾਈ, 1947 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪ੍ਰਭ ਡਾਇਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 55 ਦੀ 8 ਦਸੰਬਰ, 1947 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰਡਨ ਮਲ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 19 ਦੀ 28 ਜੁਲਾਈ, 1947 ਨੂੰ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਧਿਰਾਂ 18 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 1, ਨਿਯਮ 8, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 29 ਨਵੰਬਰ, 1948 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਸਨ, ਮੁਦਈ ਨੰ. 2, 3 ਅਤੇ 10 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2 ਦਸੰਬਰ, 1948 ਨੂੰ, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 3, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਡਨ ਮਲ, ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਲੂਕ ਚੰਦ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 19, ਬਾਘਾ ਰਾਮ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ: 57 ਅਤੇ ਪ੍ਰਭ ਡਾਇਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰ: 55 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਤੋਂ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਫਾਈਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਸਾਲ 1946 ਅਤੇ 1947 ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਛੋਟ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ਮਿਤਕ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1952 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਬ-ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜੇ. ਨੇ ਆਪਣੇ 28 ਜਨਵਰੀ, 1959 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਬਾਰੇ ਅਣਜਾਣਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਜੀ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਰ ਗਏ ਹਨ, ਗਲਤ ਸੀ। ਬਦਲਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਈਡ ਅਬੇਟਮੈਂਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਛੋਟ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਰਡਰ 22 ਦੀ ਸਕੀਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਂਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, - ਭਾਰਤੀ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਨੁਸੂਚੀ I ਅਨੁਛੇਦ 176 ਅਤੇ 177 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਜੇਕਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਿਯਮ 3(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 4(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮੁਦਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਛੋਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ 9(2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀਮਾ ਐਕਟ, ਅਨੁਸੂਚੀ I, ਧਾਰਾ 171 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਛੋਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਛੋਟ ਦੇ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ 150 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੋਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਕੋਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਿਯਮ 9(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਨੌਂਬੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 9(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ। ਆਰਡਰ 22, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਤੇ (3) ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ। ਲਾਹੌਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-

ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਖਰੇਵਾਂ ਅਸਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੇ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੇਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ, ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਲਿਸ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥੇ ਦਿਨ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਕੇ, ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ 150 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਪੂਰਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। "ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਹੱਦ ਜਾਂ ਹੋਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਭੁੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਾਜਬ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵ ਟੈਸਟ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਰਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੌਤ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲਿਆ ਸੈਂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰੁਖ ਦੀ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ।

ਸੱਯਦ ਮੀਰ ਨਵਾਬ ਬਨਾਮ ਹਰਦੇਓ (1) ਵਿੱਚ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਰਫ ਪੰਜ-ਛੇ ਮੀਲ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

(1) 60 ਪੀ.ਆਰ. 1911

ਭਾਨੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ 15 ਕੋਸ਼ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲੈਂਟਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋਣ ਦੀ ਦਰਖਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਮੁਦਈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਰਜ਼ੀ ਮੌਤ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ.,

ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ (2) ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9(2) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਬਹਾਨਾ ਸੀ। ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੌਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸੱਯਦ ਮੀਰ ਨਵਾਬ ਬਨਾਮ ਹਰਦੇਵ (3) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ- "ਮੌਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ। "

ਚੁਨੀ ਅਲ ਬਨਾਮ ਕਾਲਾ ਖਾਨ (4) ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਆਰਡਰ 22 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੀਰਥ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਅਬਦੁਲ ਰਹੀਮ ਸ਼ਾਹ (5) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਨੌਜਵਾਨ, ਜੋ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ

(1) ਏ. ਆਈ.ਆਰ. 1915 ਲਾਹ. 382

(2) 118 ਪੀ.ਆਰ. 1916

(3) 60 ਪੀ.ਆਰ. 1911

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1922 ਲਾਹ. 61 (1)

(5) ਏ. ਆਈ.ਆਰ. 1923 ਲਾਹ.546

ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਸੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੁਨਸ਼ੀ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ (1) ਵਿੱਚ, ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਨੌਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਲਗਭਗ 200 ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾਉਣਾ ਇਹ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹਾਜ਼ੀ ਬਨਾਮ ਜਨੂਨ (2); ਚੂਨੀ ਲਾਲ ਤੁਲਸੀ-ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਅਮੀਨ ਚੰਦ (3); ਨਵਾਬ ਬਨਾਮ ਰਹੀਮ ਦਾਦ (4); ਅਤੇ ਪੀਰ ਬਖਸ਼ ਬਨਾਮ ਕਿਦਾਰ ਨਾਥ (5) ।

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ (6) ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਪਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਰਾਧਾ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਫਤਿਹ ਮੁਹੰਮਦ (7) ਵਿੱਚ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬੰਗਾ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸਰਦਾਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ (8) ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ, ਕਪੂਰ ਜੇ. (ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੋਨੀ ਜੇ. ਸਹਿਮਤ ਸਨ) ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦਾ ਤੱਥ ਕਦੇ ਵੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਾਰਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਤੱਥ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ।

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਲਾਹ. 461 (ਡੀ.ਬੀ.)

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1926 ਲਾਹ. 37 (ਡੀ.ਬੀ.)

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1933 ਲਾਹ. 356(2) (ਡੀ.ਬੀ.)

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1934 ਲਾਹ. 934(1) (ਡੀ.ਬੀ.)

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1935 ਲਾਹ. 478

(6) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1936 ਲਾਹ. 710(ਐਸ.ਬੀ.)

(7) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਲਾਹ. 454 (ਐਸ.ਬੀ.)

(8) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1951 ਜਿਸਲਾ 257(ਡੀ.ਬੀ.)

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਕੇਸ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਬੀਰਬਲ ਬਨਾਮ ਹਰਲਾਲ ਸਦਾਸੂਖ (1), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੋਸਲਾ ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਸੋਨੀ ਜੇ. ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ-

" ਕਮੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਨੌਬੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ 150 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਾਧੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਛੋਟ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 150 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਮੁਦਈ ਦਾ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਰਜਾ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਕਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਆਧਾਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਹੈ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਪੰਜ, 252 (ਡੀ.ਬੀ.)

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਮਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸੂਰਜਾ ਦਾ ਵਕੀਲ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਰਖਾਸਤ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਗਿਆਨਤਾ ਲਈ ਚੰਗੇ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੌਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ, ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉਹ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਾਜ਼ਬ ਚੌਕਸੀ ਇੱਕ ਕਰਤੱਵ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਯੋਗ

ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਛਾ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਭੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪੂਰਵਜ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕੈਟੇਨਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਇਕਸਾਰ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 171 ਅਤੇ 177 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਿਆਦਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੇਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਦੇਰੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰਨਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ; ਸਿਵਾਏ ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਆਉਣਗੇ। ਸਾਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਵੇ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵੇਕਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਖੁਦ ਦਾ ਗਿਆਨ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। *ਲਛਮੀ ਨਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਯੂਸਫ (1)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਰਜ਼ੀ ਮੌਤ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ।

ਹਨੂੰਮਾਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਪਿਰਥਵੀ ਨਾਥ (2) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1920 ਆਲ. 284

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਆਲ.677

ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਮੰਨੂ ਬੀਬੀ (1), ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ ਬਨਾਮ, ਜਗਨਥੇ (2) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਿਲਾ ਵਕੀਲ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਕਲਰਕ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ। ਹਰ ਕੇਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਦਿਖਾਈ ਸੀ, ਪਰ ਦੇਰੀ ਲਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਲਰਕ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਵਧ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਭੋਗ ਲਈ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਧਿਰ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਬਖਸ਼ ਬਨਾਮ ਸੱਯਦ ਨੱਬਾਨ ਸਾਹਿਬ (3) ਭਗਵਾਨ ਦੀਨ ਬਨਾਮ ਮਰੂ (4); ਅਤੇ ਬੀ. ਜਗਦੀਸ਼ ਬਹਾਦਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਦੇਵ ਪ੍ਰਸਾਦ (5) ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਹੱਦ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ।

ਤੇਜਮਲ ਭਵਨਦਾਸ ਬਨਾਮ ਮੁਰਾਦ (6) ਵਿੱਚ ਸਰ ਲਾਰੈਂਸ ਜੇਨਕਿੰਸ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਭਾਊ ਬਨਾਮ ਰਘੂਨਾਥ (7) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਫਲ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਨੂੰ ਉਸ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੀਮਾ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰੀਖਣ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਝ

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 19 ਆਲ. 348

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1925 ਅਵਧ 306 (2)

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਅਵਧ 16

(4) 1940 ਓ.ਪੀ.ਐਨ. 219

(5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1941 ਅਵਧ 16

(6) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1936 ਸਿੰਧ 169

(7) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 30 ਬੋਮ. 229

ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੀਮਾ ਐਕਟ ਦੀ ਫਰਮ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਸਰਤ ਚੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਮਾਈਹਰ ਸਟੋਨ ਐਂਡ ਲਾਈਮ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ (1) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਹਲਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਦਈਆਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਕਾਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ।

ਮਹਿਤਾਬ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਰਤਨ ਮੋਹਤਾ (2) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਅਤੇ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ। ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਆਰਡਰ 22, ਨਿਯਮ 9 ਉਪ-ਨਿਯਮ (2) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲਮੱਠ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

(1) ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. 49 ਕੋਲ. 62

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਕੋਲ. 367

ਫੁਲਵਤੀ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਾਓ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ (1) ਵਿੱਚ, ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟ ਨੂੰ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਰੀ ਸਰਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸੱਯਦ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਾਦਤ ਹੁਸੈਨ (2) ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇਹ ਪੁੱਛਦਾ ਰਹੇ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦਾਇਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੋਹੜ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜ਼ਬ ਮਿਹਨਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਪਰਦਾਨਾਸ਼ੀਨ ਔਰਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ *ਲਕਸ਼ਮੀ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਬੇਹਾਨੀ ਲਾਲ (3)*- ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ।

ਮੀਰ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਫੱਗੂ ਮੰਡਲ (4) ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ

(1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1924 ਪੈਟ. 607

(2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1925 ਪੈਟ. 162

(3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1932 ਆਲ. 459

(4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1938 ਪੈਟ. 125

ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਉਹ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨੈਨੂ ਬਨਾਮ ਮੁਨੀ ਲਾਲ (1), ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਸਰਨ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਨੰਦ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ (2) ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। |

ਰਾਮ ਰਣਬਿਜਯ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਾਧੋ ਤੁਰਹਾ (3) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹਰ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਰਤਨਸੀ ਅਗਰੀਆ ਭਾਟੇ ਬਨਾਮ ਜੈਸਿੰਘ ਦਿਨਕਰ-ਰਾਓ ਰਾਜੂਰਕਰ (4) ਵਿੱਚ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਬਕਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:-

"ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ, ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲਗਨ ਜਾਂ ਨੇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ *ਮੀਰ ਵਾਜਿਦ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਫੱਗੂ ਮੰਡਲ (5)* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਦੂਜੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਖ਼ਤ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ

ਮਹਿਤਾਬ ਚੰਦ ਢੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਰਤਨ ਮੋਹਤਾ (6) , ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ”

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1929 ਪੈਟ. 738
- (2) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1926 ਪੈਟ. 276
- (3) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1939 ਪੈਟ. 623
- (4) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1954 ਨਾਗ 348
- (5) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1938 ਪੈਟ. 125
- (6) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਕੈਲ. 367

ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬਨਾਮ ਵਿਨਜਾਮੁਰੀ ਕਿਸਤਨਾਮਚਾਰਿਊਲੂ (1), ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਛੋਟ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।

ਮੈਰਾਗਨੀ ਰਾਮਾਲਿੰਗਮ ਬਨਾਮ ਮਾਰੀਦੁ ਕੋਟੇਸਵਾਰਾ ਰਾਓ (2) ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸਮੀਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਝ ਭੋਗਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪਟਨਾ, ਮਦਰਾਸ ਅਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਮਰਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

- (1) ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1938 ਸੈਡ. 218
- ਸੀਮਾ ਬਮਨ ਅਨੁਵਾਦਕ

ਕਨੂੰਨ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਡਿਸਚਾਰਜ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ "ਘੱਟ" ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਅੱਤਲ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਝਾਉਣਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਦੋਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਅੱਤਲ ਐਨੀਮੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸਮਾਂ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਸੂਟ ਚੰਗੇ ਲਈ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ, ਇਸ ਲਈ, ਦੇਰੀ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਚੰਗੀ ਨਿਹਚਾ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਉਸਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਸਕਦੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ-ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਘਾਟ। ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਮੁਮਕਿਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਿਨਾਂ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਲਾਚ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਬੌਝ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਲਈ, ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਫਾਇਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ

ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ, ਇੱਕ ਬੇਦਾਗ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਤਿਅੰਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਵਿਵਾਦ ਅਸਲ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਾਲਪਨਿਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਵਧ ਅਤੇ ਸਿੰਧ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਆਰਡਰ 2, ਨਿਯਮ 9, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, ਅਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 171 ਅਤੇ 177 ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। | ਇਹ ਬਿਨੈਕਾਰ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੇਰੀ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾਵੇ। ਸਵਾਲ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਹਨ ਰਿਮਾਂਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਅਗਲੀ ਪੁਛ-ਗਿੱਛ- ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜੋ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਲਾਤ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਉਹਨਾਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਅਤੇ 1947 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲੰਬਿਤ ਰਹੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਤਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਚੌਕਸੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿੱਥੇ ਵਸੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਛੋਟ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਫੀ ਕਾਰਨ ਹਨ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਬ-

ਜੱਜ ਨੂੰ ਮਿਤਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ.-ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਬਹਾਦਰ, ਜੇ.-ਮੈਂ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ

ਬੀ.ਆਰ.ਟੀ.

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਜੀ.ਡੀ. ਖੋਸਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਟੇਕ ਚੰਦ, ਜੇ.ਅੱਗੇ

ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਸਿਮਲਾ, -ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਮੈਸਰਜ਼ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਮਲ-ਵਾਸਦੇਵ, ਸਿਮਲਾ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1953 ਦਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰ- 28

ਇੰਡੀਅਨ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1922 ਦਾ XI)-ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਤੇ 4(3)(vii)-ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ-ਕੀ ਮਾਲੀਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਪੂੰਜੀ ਰਸੀਦ-ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ।

ਮੁਲਾਂਕਣ-ਫਰਮ ਨੇ ਰੁ. 1,25,000 ਸਾਈ ਦਿੱਤੀ ਕੋਟੀ ਦਰਬਾਰ ਨੂੰ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਰੁ. 80,000 ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੋਟਿ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੋ ਠੇਕੇ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਠੇਕੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਲਾਂਕਣਕਰਤਾ ਨੇ ਰੁਪਏ 48,000 ਦੀ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 50,000 ਹਰਜਾਨਾ ਰੁਪਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ। ਕੋਟੀ ਦਰਬਾਰ ਨੇ ਰੁ. 48,000 ਬਕਾਇਆ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਲਾਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਹਰਜਾਨੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਰੁਪਏ 40,000 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁ. 15,040 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚੋਂ 40,000 ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਮਾਲੀਆ ਰਸੀਦ ਵਜੋਂ ਮੁਲਾਂਕਣਯੋਗ ਸੀ। ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁ. 15,040 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਸੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।